

Uczestnicy konferencji przed zamkiem w Smoleńcicach. 1 — L. Bertova, 2 — V. Mikolaj, 4 — V. Vagenknecht, 5 — V. V. Novosad, 6 — S. Brautigam, 7 — J. Holub, 7 — L. M. Sipalova, 9 — M. Sourkova, 10 — S. Maglocky, 11 — V. Czaplík, 12 — V. Banasova, 13 — A. Jankun, 14 — H. Pekos-Mirkowa, 15 — Z. Mirek, 16 — A. Terpo, 17 — A. Pakozdyova, 20 — V. Ferakova, 21 — J. A. Bannikova, 22 — A. Mercel, 23 — S. M. Soiko, 24 — M. Manica, 25 — J. Pozgaj, 26 — M. Pawlus, 27 — D. Kovatis, 28 — A. Murin, 29 — E. Kmetlova, 30 — J. Majovsky, 31 — K. Marhold, 33 — K. Zahradnikova, 34 — H. Siposova, 36 — I. Racova, 37 — K. Verseglyv-Patay, 39 — L. Hroudá, 41 — K. Kubat, 42 — A. Petrova, 43 — B. Slavik, 44 — M. Stoeva, 45 — M. Markova, 48 — T. Baranec, 49 — B. Bencalova, 50 — J. Dostal.

SPRAWOZDANIA

„Flory krajowe oraz eksperymentalna taksonomia i ochrona puli genowej flory Karpat” — tematem międzynarodowej roboczej konferencji RWPG — Smolenice (Czechosłowacja), 19—22 IX 1988

U południowych podnóży Karpat, w ośrodku konferencyjnym Słowackiej Akademii Nauk (SAV) na zamku w Smolenicach (45 km na północ od Bratysławy) spotkali się kolejny już raz na międzynarodowej roboczej konferencji RWPG, botanicy krajów tzw. demokracji ludowej. Organizatorem spotkania był Ustav experimentalnej biologie a ekologie SAV (Bratysława) kierowany przez dr Lidię Bertovą. Wśród 75 uczestników, reprezentantów 26 różnych placówek naukowych znaleźli się przedstawiciele Bułgarii (3 osoby), Czechosłowacji (58 osób), Ukraińskiej SRR (4 osoby), Węgier (3 osoby), Polski (5 osób), Rosyjskiej SRR (1 osoba), NRD (1 osoba). Mimo wcześniejszych zapowiedzi, nie przyjechali przedstawiciele Rumunii i Jugosławii. Nie dotarło także kilku przedstawicieli Ukrainy oraz Gruzji. Program naukowy objął trzy dni obrad (19—21.09.1988) i był podzielony na trzy bloki tematyczne: I — National Floras; II — Experimental taxonomy; III — Protection of the Phytogenofond. W każdym z bloków znalazły się wystąpienia botaników polskich. Niemal wszystkie 34 referaty (z wyjątkiem jednego poświęconego porostom) dotyczyły roślin naczyniowych. Wystąpienia w blokach tematycznych II i III poświęcone były w bezwzględnej większości Karpatom. Mówiono zarówno o postępie w poznaniu całej flory jak i poszczególnych grup systematycznych. Specjalną uwagę poświęcono przemianom środowiska przyrodniczego Karpat, zagrożeniom i wymieraniu flory oraz zagadnieniom ochrony szaty roślinnej.

W niektórych referatach, oraz dyskusji i rezolucji końcowej podkreślano, że narastająca wiedza o poszczególnych częściach Karpat, dojrzcza do syntez i uogólnień, dla których jednakże konieczna jest pełniejsza integracja botaników różnych krajów. W tym kontekście z ubolewaniem przyjęto nieobecność rumuńskich kolegów. Końcowa rezolucja, w punkcie adresowanym do odpowiednich resortów poszczególnych krajów, podkreśla konieczność wprowadzenia zasadniczych zmian prawno-administracyjnych dla likwidacji dotychczasowych utrudnień w kontaktach naukowych krajów karpackich. Bez takich zmian, dalszy postęp w naukowym poznaniu i ochronie flory i roślinności Karpat zostanie bardzo zahamowany, a w niektórych dziedzinach będzie prawie niemożliwy. Jednym z przedsięwzięć, które mają w najbliższej przyszłości zintegrować botaników pracujących w Karpatach, będzie przygotowanie czerwonej listy ginących, zagrożonych i rzadkich gatunków roślin naczyniowych całego łuku tych gór.

Czwarty dzień programu wypełniła całodniowa wycieczka prowadzona przez doc. Vierę Ferakovą na Devinską Kobylę koło Bratysławy — jedno z najpiękniejszych stanowisk roślinności kserotermicznej w Czechosłowacji. Na zakończenie obrad podjęto decyzję o odbyciu kolejnego spotkania w którymś z miast węgierskich w roku 1991. Omawiając w telegraficznym skrócie tę konferencję, nie sposób nie wspomnieć o wyjątkowej wręcz serdeczności z jaką przyjmowano gości oraz rodzinnej niemal atmosferze, jaką potrafił stworzyć zespół dr L. Bertovej. Dla wszystkich zainteresowanych, którzy nie mogli wziąć udziału w konferencji, interesujący będzie zapewne zbiór streszczeń referatów, mający się ukazać jako jej pokłosie w ciągu najbliższych trzech miesięcy.

Uroczyste posiedzenie krakowskiego oddziału PTB w 60 rocznicę śmierci Józefa Rostafińskiego (1850 — 1929)

W dniu 19 maja 1988 r. odbyło się w sali konferencyjnej Instytutu Botaniki UJ i PAN w Krakowie uroczyste posiedzenie Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Botanicznego, poświęcone życiu i działalności naukowej prof. Józefa Rostafińskiego — w 60 rocznicę śmierci. Zebranie zorganizowane zostało przez Sekcję Historii Botaniki PTB, przy współudziale członków Zespołu Historii Botaniki Instytutu Historii Nauki i Techniki PAN.

Józef Rostafiński (1850—1928) — długoletni profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, był uczonym wszechstronnym, łączącym empiryczne badania przyrodnicze z szeroką wiedzą humanistyczną i studiami historycznymi. W dziejach nauki przetrwał jako autor pierwszej w świecie monografii śluzowców „Śluzowce — *Mycetozoa*” (1874, wyd. 1875) oraz opracowania roślin naczyniowych Królestwa Polskiego „*Florae Polonicae Prodromus*” (1872). Jego szeroko zakrojone studia źródłowe nad historią literatury i nomenklatury botanicznej sprawiły, że stał się twórcą polskiej historii botaniki oraz pionierem badań nad dziejami biologii i nauk medycznych w Polsce. Był też wybitnym popularyzatorem, autorem podręczników przyrody dla szkół gimnazjalnych, a przede wszystkim znanego „Przewodnika do oznaczania roślin”, wielokrotnie wznawianego, który służył kilku pokoleniom młodzieży. W dziejach botaniki krakowskiej profesor Rostafiński zasłużył się również jako twórca szkoły naukowej, długoletni dyrektor Ogrodu Botanicznego, świetny wykładowca i nauczyciel.

Uroczyste posiedzenie krakowskiego Oddziału PTB poprzedzone zostało złożeniem kwiatów na grobie profesora na Cmentarzu Rakowickim. Na zebranie, prowadzone przez prof. dra Jana Kornasia, przewodniczącego Krakowskiego Oddziału PTB, przybyli członkowie rodziny Józefa Rostafińskiego, m. in. wnuk, dr Wojciech Rostafiński, pracownik naukowy NASA w Cleveland (USA).

W referatach przypomniane zostały najważniejsze fakty z życia uczonego (dr A. Zemanek) oraz niektóre aspekty jego twórczości naukowej, mianowicie dorobek botaniczny (doc. dr T. Majewski) oraz prace nad historią medycyny (dr D. Nespiać). Ponadto prof. dr J. Siemińska przedstawiła tablice do nie wydanej monografii rodziny *Laminariaceae*, a dr Z. Mirek — eponimy i inne formy utrwalenia pamięci o prof. Józefie Rostafińskim. Ze szczególnym zainteresowaniem spotkało się wystąpienie dra Wojciecha Rostafińskiego pt. „Profesor Józef Rostafiński w anegdocie”.

Urządzona przez Bibliotekę Instytutu Botaniki PAN i UJ wystawa prac J. Rostafińskiego objęła dużą część jego dorobku, na który składa się blisko 300 publikacji naukowych i popularnych, w tym wiele książek.

Alicja Zemanek

XIX Konferencja botaników krajów nadbałtyckich

Konferencje botaników Krajów Nadbałtyckich posiadają już długoletnią tradycję. Organizowane są one co dwa lata w jednej z trzech nadbałtyckich republik radzieckich. Uczestniczą w nich przedstawiciele botaników litewskich, łotewskich i estońskich, a przez wiele lat przyjeżdżali także botanicy z Finlandii.

XIX konferencja odbyła się w dniach od 4 do 9 lipca 1988 roku, w Litewskiej SRR w okolicy miejscowości Ignalina, na terenie Parku Narodowego. Tym razem gospodarzami byli pracownicy Instytutu Botaniki AN. Lit. SRR w Wilnie. Uczestniczyły w niej 104 osoby. W tym roku poza botanikami z Litwy, Łotwy i Estonii z aproszeni byli przedstawiciele AN. ZSRR w Moskwie, Instytutu Botaniki AN. ZSRR w Leninradzie, Instytutu Botaniki AN. Biał. SRR w Mińsku, Instytutu Botaniki AN. Ukr. SRR we Lwowie. Ponadto po raz pierwszy wzięły w niej udział także dwie osoby zaproszone z Polski z Instytutu Botaniki PAN w Krakowie.

Tematem konferencji była szata roślinna Krajów Nadbałtyckich, jej aktualny stan oraz tendencje rozwojowe, jak również zmiany zachodzące pod wpływem działalności człowieka. W licznych, bardzo interesujących i starannie przygotowanych referatach poruszono szereg różnorodnych problemów. Znalazły się tam zagadnienia z zakresu fitosocjologii, ekologii i geografii roślin, florystyki, zmienności i systematyki roślin oraz ochrony przyrody. Między innymi podano charakterystykę zespołów wilgotnych łąk klasy

Phragmiti-Magnocaricetea Klika 1941 z terenu Litwy, torfiastych i łąkowych zespołów Wysoczyzny Litewskiej, zbiorowisk z *Schoenus ferrugineum* w kompleksie z różnymi gatunkami storczyków, zbiorowisk z *Trisetum sibiricum* Rupr. przy północnej granicy jego zasięgu oraz przedstawiono podział zbiorowisk łąkowych na mokradłach morenowych Grzędy Bałtyckiej i Wysoczyzny Święciańskiej. W grupie referatów dotyczących ekologii i geografii roślin omówiono strukturę fitomasy w ekosystemach Litwy, właściwości i zmiany antropogenne flory jeziorno-pagórkowatego obszaru Białorusi, struktury jezior morenowo-pagórkowatego terenu Litewskiej SRR, osobliwości geograficzne biogeocenozy leśnych wysoczyzny północno-wschodniej Litwy, jak też wybrane gatunki roślin na granicy ich zasięgów. Scharakteryzowano także brzosznice w różnych typach lasów litewskich, przedstawiono analizę morfologiczną i strukturę cenopopulacji czernicy w borach sosnowych Litewskiego Parku Narodowego oraz wewnątrzgatunkową zmienność *Salix lapponum* i *Salix myrtilloides* i ich rozmieszczenie w Litewskiej SRR. Zwrócono uwagę na zmiany wpływu czynników meteorologicznych na przyrost radialny drzewostanów w związku z osuszeniem terenu. Na podstawie powyższych wykładów można było wysnuć wnioski, że obok wielu czynników wywierających szkodliwy wpływ na naturalny rozwój flory, wielkie znaczenie ma zakres i sposób przeprowadzania zabiegów melioracyjnych. Kilka wystąpień poświęconych było współczesnej florz Litewskiej i Łotewskiej SRR w obecnym stanie jej poznania i reprezentatywności flory roślin naczyniowych w rezerwach obu republik. Podano również nieco uwag o gatunkach rzadkich i zagrożonych we florze Polski. Wiele z wygłoszonych referatów dotyczyło samego Parku Narodowego; jego organizacji i struktury, charakterystyki poszczególnych rezerwatów ścisłych wydzielonych na terenie Parku, drzew pomnikowych, właściwości fizyko-geograficznych terenu i także formacji roślinnych. Mówiono również o roślinach leczniczych, medycynie ludowej i legendach z nimi związanymi. Oprócz tego zapoznano uczestników konferencji z przebiegiem Międzynarodowego Kongresu Botanicznego oraz z planami prac poszczególnych Instytutów Botanicznych Związku Radzieckiego. Szczególne zainteresowanie wzbudził projekt opracowania zespołów roślinnych Litewskiej SRR przy pomocy metody Braun-Blanqueta. W sposób niezmiernie interesujący przedstawiono historię zabytków na terenie Parku.

Wszystkie wykłady i ożywione, pełne treści dyskusje odbywały się w różnych częściach Parku. Dzięki temu, uczestnicy konferencji zapoznali się nie tylko z problemami naukowymi, które są aktualnie rozwiązywane w Krajach Nadbałtyckich, ale także z bogatą, jeszcze nie zniszczoną naturalną szatą roślinną Parku Narodowego Litewskiej SRR. Dodatkową atrakcją było zwiedzenie zabytkowych grodów nad jeziorami Uksaj i Żemulnis oraz Muzeum Pszczelarstwa koło Stripiejkaj.

Następną konferencję zaplanowano na terenie Estońskiej SRR w 1990 roku.

Dla przedstawicieli polskich botaników udział w konferencji był bardzo ważny i przyniósł znaczne korzyści. Z referatów, dyskusji i osobistych konsultacji, zapoznali się oni z problemami naukowymi nurtującymi zarówno botaników Krajów Nadbałtyckich jak i Białoruskiej i Ukraińskiej SRRR. Kierunki badań i metody stosowane w pracach tamiejszych badaczy są bliskie przyjętym w Polsce, co otwiera możliwość znacznego poszerzenia wspólnych prac w dziedzinie systematyki, geografii i ekologii roślin, a przede wszystkim w najbardziej aktualnych zagadnieniach z zakresu ochrony środowiska naturalnego oraz ochrony gatunków rzadkich, ginących i zagrożonych.

Maria Gostyńska-Jakuszewska